

CONTRIBUȚII DOCUMENTARE LA ISTORIA CĂRȚII ROMÂNEȘTI DE LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XIX-LEA. TIPOGRAFIA DE LA BUDA (I)

de

GHEORGHE GORUN

În perioada interbelică istoricul și bibliograful Andrei Veress, apelat cu sărguință și din convingere asupra relațiilor româno-ungare¹, deschoperea în arhivele centrale din Budapesta o importantă serie de documente privind istoria cărții și tiparului românesc de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. Cele 563 de documente pe care le copiase în anii interbelici au fost publicate cu mult după încetarea din viață (1953) a acestuia. Ele au văzut lumina tiparului abia în 1982, cu concursul lui Domokos Sámuel², într-un volum destul de puțin cunoscut de istoriografia și istoria culturii românești. Dar volumul a fost și va mai rămâne — din păcate — destul de greu accesibil celor interesați, din cauza rarității cărții, tipărită într-un tiraj relativ mic și — mai ales — a indiferenței lumii savante³. Astfel că astăzi, după aproape un deceniu și jumătate de la apariția lucrării, foarte probabil că ar merita o reeditare.

Pornind de la cercetarea extrem de importantă săvârșită de Andrei Veress acum mai bine de o jumătate de secol, dar mai ales de la observația lui Ladislau Gáldi, cum că fondul arhivistic al Tipografiei din Buda al Universității pestane ar fi fost distrus în bombardamentele din ianuarie 1945, acum câțiva ani am încercat să verificăm, în mai multe rânduri, soarta documentelor publicate în volumul lui Veress. Spre satisfacția noastră, acestea nu numai că nu au fost distruse în cursul raidur-

¹ Dintre principalele sale lucrări din acest domeniu amintim *Fontes Rerum Transilvanicarum*, I—V, Budapesta, 1911—1921, *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Tării Românești*, I—IX, București, 1929—1931 și *Bibliografia română-ungară. Români în literatura ungără și ungurii în literatura română*, I—III, București, 1931—1935.

² A budai Egyetemi Nyomda román kiadványainak dokumentumai. 1780—1848, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982.

³ Am cumpărat cartea în februarie 1986 dintr-o librărie din Debrecen, unde mai existau cel puțin 20 de exemplare. În 1990, când am dorit să mai cumpăr un exemplar pentru un coleg, proprietarul librăriei Csokonai mi-a comunicat că exemplarele nevândute fuseseră retrase din comerț în 1989, cu ocazia privatizării, și trimise la topit, după un stagiu de patru ani printre cărțile al căror preț fusese redus treptat la 5% din valoarea comercială inițială.

rilor aeriene din 1945⁴, dar au fost ulterior substanțial îmbogățite, prin reunirea în același fond a tuturor documentelor privind Tipografia universitară din Buda, aflate până atunci în mai multe locuri de păstrare.

Rolul și rostul Tipografiei din Buda în imprimarea cărților românești din perioada anilor 1777—1848 este destul de cunoscută, atât din perspectiva istoriografiei ungare⁵, cât și al celei românești⁶. Ea rămâne, totuși, în atenția noastră, mai cu seamă din perspectiva contribuției celor trei corifei ai Școlii ardeleni — Samuil Micu-Klein, Gheorghe Șincai și Petru Maior — la întreaga întreprindere culturală românească, inițiată de Biserica greco-catolică în general și episcopul greco-catolic orădean Ignatie Darabant în special, continuată apoi cu o insistență remarcabilă, de urmașul acestuia, episcopul Samuil Vulcan. Extensia informației documentare, deocamdată departe de a fi epuizată, oferă încă surpirze, nuanțând semnificativ nu numai inițiativele episcopilor și demersurile corifeilor, ci până și ale Tipografiei. Nu în ultimă instanță chiar și ale autorităților centrale, prea des zugrăvite în culori întunecate și plasate în situații cu semnificație negativă, deși nu de puține ori chiar ele au fost acelea care au insistat în direcția finalizării proiectelor culturale românești.

Cercetările noastre în Arhiva economică de la Arhiva Națională a Ungariei au relevat o mulțime de documente inedite privind participarea la întreprinderea culturală de dotare cu cărți a societății românești pe care a inițiat-o episcopul Ignatie Darabant. Cum utilitatea publicării acestor documente din perspectiva unor reevaluări istorice și culturale care — mai repede sau mai târziu — vor deveni presante, ni se pare a fi de o stringentă necesitate, ne încumetăm acum să le scoatem la lumină. O facem în prelungirea demersurilor lui Andrei Veress, căruia îi revine meritul descoperirii și semnalării lor. Și, nu în ultimul rând, în ciuda convingerii noastre ferme că editarea unui *corpus* masiv care ar trebui să reunească documentele esențiale ale istoriei culturii românești moderne, publicate până acum la întâmplare, cât și al documentelor inedite, aflate în arhivele interne ori externe, ar trebui să intre în

⁴ Domokos Sámuel sustine totuși că au fost distruse actele din perioada anilor 1777—1802. Referenții Arhivei economice din Arhiva Națională a Ungariei (în continuare A.N.U.) susțin că actele nu au fost distruse, ci amestecate cu fondurile similare ale Bibliotecii Naționale Széchényi, ele fiind adăpostite împreună, în aceeași peșteră, în cursul războiului mondial. După 1945 cele două fonduri separate au fost reunite în unul singur, aflat astăzi la A.N.U.

⁵ Käfer I., *Az Egyetemi Nyomda négy száz éve (1577—1977)*, Budapest, 1977, cât și catalogul tipăriturilor românești din anii 1805—1852 publicat de Balogh I. *Az Egyetemi Nyomda termékeinek címjegyzéke, 1777—1877*, Budapest, 1882. Mai nou Király P., *National Endeavours in Central and Eastern Europe. As Reflected in the Publications of the University Press of Buda, 1777—1848*, Budapest, 1993, care comunică numărul exact al tipăriturilor românești ieșite de sub teascurile acesteia ca fiind de 278 (p. 50).

⁶ Fără îndoială de acum cea mai importantă rămâne — deocamdată — culegerea de documente a lui Andrei Veress, *A budai Egyetemi Nyomda román kiadványainak dokumentumai. 1780—1848*, Akadémiai Kiadó, Budapesta, 1982, cât și unele studii de mai mici dimensiuni ale lui Veress amintite de Domokos S. în introducerea la aceasta, p. 22, dintre care cea mai însemnată rămâne *Tipografia românească din Buda, în Boabe de grâu*, nr. 1—2, 1932, p. 611—612. Vezi mai nou și Gheorghe Gorun, *Cenzorii români de la Tipografia din Buda*, în *Crisia*, XXII, 1992, p. 145—159.

atenția celui mai înalt for academic al țării, ori ale altor instituții preoccupate de valorificarea memoriei culturale românești.

Pe marginea celor 23 de documente din anexă datorăm câteva explicații. În lipsa volumului de documente al lui Andrei Veres, primele opt documente pot să pară cititorului ininteligibile. Căci ele vin în completarea actelor privind demersurile subtile ale episcopului Ignatie Darabant, preocupat să impună discret în schema Tipografiei din Buda un cenzor și corector pentru cărțile românești, post inexistent până în 1804⁷. Episcopul a trebuit să manevreze între prezența revizorilor în limbi orientale de la acea dată și insistențele „măgarului schismatic” Ioan Onișor, descalificat în mod penibil, greșind corecțura unor tabele-formular, dar care a încurcat lucrurile, insistând în repetate rânduri să fie reîncadrat. După cinci ani de stăruințe, episcopul Darabant a reușit să obțină un post de cenzor și corector pentru cărțile în limba română, favorizat de încretarea din viață a censorului Ragazi. Ulterior, obținerea numirii lui Samuil Micu-Klein în acest post a fost doar o formalitate. Iar acesta și-a ocupat postul, cum precizează doc. nr. 4 din anexă, în ziua de 12 și nu în 30 noiembrie 1804⁸.

Un grup important și extrem de interesant de documente se referă la însăși cărțile românești aflate în fază de proiect în anii 1805—1806. Ele privesc premunerările la acestea, începând cu *Gramatica* lui Șincai, cu *Catehismul* greco-catolic, ori cu *Dicționarul* pe care l-a proiectat Samuil Micu-Klein. Ceea ce aceste documente aduc ca și noutate, în primul rând, este cercul foarte larg de intelectuali ardeleni care s-au arătat interesați de acestea, cu deosebire de *Dicționar*. Căci interesul premuneranților a depășit, în mod limpede, cadrele etnice și confesionale, sugerând nu numai curiozitatea, dar și o anume solidaritate intelectuală care a funcționat la nivelele elitelor transilvănene de la începutul secolului al XIX-lea. Impresionează, evident, lista personalităților publice din districtul Făgăraș care s-au înscris pentru *Dicționar*, dar mai ales faptul că bună parte din aceștia nu erau români (doc. nr. 9). Cum nu au fost români nici demnitarii și preoții maramureșeni din documentul nr. 10, și ei înscrise în număr mare pentru a primi același *Dicționar* al lui Micu-Klein. În fața unui asemenea interes public, demersul științific al lui Micu-Klein nu mai poate fi privit doar ca o inițiativă culturală strict românească, ci drept una de interes mult mai larg, care a sfidat izolaționismul etnic ori confesional pe care suntem, uneori, predispuși să îl atribuim lumii intelectuale de la finele secolului al XVIII-lea și începutul celui următor.

Alte acte aduc lumină în detalii, mai mult sau mai puțin importante, precum chestiunea tipăririi unor cărți de cântece bisericești nece-

⁷ Până atunci cărțile românești au fost corectate de revizorul cărților grecești și illirice, recte Alexandru Ragaczy, după înălțarea celebrului Ioan Onișor, omul lui Ioan Molnar. Episcopul Darabant a profitat de situația creată prin încretarea din viață a acestuia, survenită în cursul anului 1801, solicitând numirea în post a lui Samuil Micu-Klein. Între timp, sarcinile postului au fost girate de revizorul Gheorghe Petrovits.

⁸ Ciudată insistență din jurul datei de la care a urmat să fie achitat salariul acestuia, care face obiectul și al doc. nr. 6, în care s-a precizat și mărimea lui. Nu poate fi explicat altminteri decât din rațiuni birocratice.

sare comunităților greco-catolice, acțiune pentru care episcopul Dabrant lăsase prin testament suma destul de importantă de 1 500 de florini, dar pe care Tipografia din Buda nu a putut să o onoreze din lipsă de capacitate de producție (doc. nr. 12 și 13). De fapt, după știința noastră, această culegere de cântece bisericești, preconizată de episcopul Dabrant, vitală desfașurării cultului, nici nu a mai fost tipărită. Ori date despre persoana lui Teodor Abrahamovici, inspectorul școlilor naționale românești ortodoxe din Bihor, aproape complet necunoscut istoriografiei, dar care a fost implicat în difuzarea cărților tipărite la Buda în mediile ortodoxe locale (doc. nr. 12 și 20)⁹, asemenea colegului său greco-catolic pentru districtul școlar Timișoara, Ioan Horvath (doc. nr. 7).

Interesant este și documentul nr. 18, care relevă importanța pe care episcopul greco-catolic orădean Samuil Vulcan a acordat-o Tipografiei din Buda, pe care a și vizitat-o la sfârșitul anului 1806, imediat după instalarea în scaunul episcopal, cu ocazia revenirii sale dintr-o călătorie la Viena. Ajuns aici, episcopul a relevat conducerilor Tipografiei diferențele minimale dintre ritul greco-catolic și cel ortodox, pe care nu le-a considerat atât de importante încât cărțile de rit greco-catolic imprimate la Buda să nu poată fi folosite și de Biserica ortodoxă. Această înaltă vizită a provocat solicitarea conducerii Tipografiei adresată mitropolitului Stefan Stratimirovici de la Karlowitz, dacă Biserica ortodoxă ar fi fost satisfăcută de *Catehismul* imprimat atunci de oficina din Buda, cu gândul foarte prozaic altminteri ca acesta să poată fi eventual vândut nu numai în Transilvania și în Bucovina, ci chiar și în Moldova și Țara Românească.

Natural, publicarea documentelor de această factură pot oricând să furnizeze surprize, mai ales sub aspectul detaliului, a nuanțelor, de care nici o istoriografie nu se poate dispensa. Acesta este și motivul ultim pentru care le oferim cercetării istorice viitoare, fără a ezita să semnalăm faptul că suntem încă foarte departe de a epuiza toate izvoarele documentare. Iar fără cercetarea exhaustivă a surselor documentare orice tentativă de interpretare rămâne supusă perisabilității.

ANEXE

1.

1803 noiembrie 22, Buda

26003

Praenobilis, spectabilis domine consiliarie, nobis observandissime!

Pro vacante per obitum Alexandri Ragaczy, linguarum orientalium censoris munere cum cohaerente eidem salario Georgium Tarkovics parochum et vice-archidiaconum Unghvariensem qua revisorem librorum ruthenicorum per suam maiestatem sacratissimam clementer resolutum haberi, praetitulatae dominationi vestrae fine assignandi salarii hisce

⁹ Înctând pe neașteptate din viață, a rămas dator cu 34 florini și 27 crăițari Tipografiei, chestiunea intrând în competența de soluționare a comitatului.

notum reddit Regium istud Locumtenentiale Consilium. Datum ex Consilio Regio Locumtenetiali Hungarico, Budae, die vigesima secunda novemboris, anno millesimo, octingentesimo tertio celebrato

Praetitulatae dominationi vestrae benevolus

Ad officia paratissimi
Iosephus comes Brunsvik mp.

Typographiae Regiae Universitatis directori

Verso: 26003. Praenobili, spectabili domino Georgio Sigismundo Laki, S.C. et R.A. maiestatis Consilii Regii Locumtenentalis Hungarici consiliario, Facultatis iuridicae et Typographiae Regiae Universitatis Pestensis directori, nec non gremialis commissionis studiorum assessori, nobis observandissimo. Ex officio.

Praesentat 9-a ianuarii 1804

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, pachet 2, f. 1.

2.

1803 noiembrie 22, Buda

26001

Praenobilis, spectabilis domine consiliarie, nobis observandissime!

Propositam per Consilium istud Locumtenentiale Regium pro Georgiu Petrovits librorum graecorum, illyricorum, et valachicorum revisore, et typi illyrici correctore, denatum revisorem Alexandrum Ragaczy supplente remunerationem in dimidio ordinarii 500 florenis salarii consistentem, pro rata temporis, quo defunctum Ragaczy partim iam supplevit, partim deinceps quoque suppleturus est, e fundo Typographiae Regiae Universitatis Pesthaneae elementer applicadatam habere praetitulatae dominationi vestrae pro congrua sui directione, et effectuatione, et fine edocendi conformiter memorati revisoris Georgii Petrovits hisce intimandum habet Regium istud Locumtenentiale Consilium. Datum ex Consilio Regio Locumtenetiali Hungarico Budae, die vigesima secunda novemboris, anno millesimo, octingentissimo tertio celebrato.

Praetitulatae dominationi vestrae benevolus

Ad officia paratissimi
Iosephus comes Brunsvik mp.
Ioannes Bereczky mp.

Typographiae Regiae Universitatis directori

Verso: 26001. Praenobili, spectabili domino Georgio Sigismundo Laki, sacra caesarea et regia apostolicae maiestatis, Consilii Regii Locumtenentalis Hungarici consiliario, una gremialis audiorum commissionis assessori, Facultatis iuridicae in Regia Scientiarum Universitate Pesthensi directori, ac praesidi, nec non eiusdem Regiae Universitatis Typographiae directori, nobis observandissimo. Ex officio.

Praesentat 21-a decembres 1803

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 1, f. 3; sigiliu ceară roșie

3.

1803 noiembrie 29, Buda

26054

Praenobilis, spectabilis domine consiliarie, nobis observandissime!

Isthic erga remissionum adnexam instantiam Ioannis Onissor, tenore cuius relate ad opus provocatum pro correctura phileratim remuneracionem sibi adplacidari petit, praetitulatae dominationi vestrae fine dipromenda opinionis communicari. Datum ex Consilio Regio Locumtenentiali Hungarico, Budae die vigesima nona novembris, anno millesimo, octingentessimo tertio celebrato.

Praetitulatae dominationi vestrae benevolus

Ad officia paratissimi

Iosephus comes Brunswick mp.

Franciscus Darvas mp.

Comes Franciscus Eszterházy mp.

Directori Typographiae Regiae Universitati Pestinesis

Verso: 26054. Praenobili, spectabili domino Georgio Sigismundo Laki, S.C. et R.A. maiestatis consiliarii Regii Locumtenentialis Hungarici consiliario, Facultati iuridicae et Typographiae Regiae Universitatis Pesthensis directori, nec non gremialis commissionis studiorum assessori, nobis observandissimi. Ex officio

Praesentat 27-a decembris 1803

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar I, nr. 100, f. 3, sigilu ceară roșie.

4.

1805 ianuarie 25, Buda

144.

Serenissime etc.

Excelsum Consilium Regium etc.

Erga benignam gratiosum celsitudinis vestrae regiae, excelsique Consilii Locumtenentialis Hungarici de dato 11-a decembris 1804 et sub numero 27097 dimissum intimatum directio typographica Regiae Universitatis humillime remonstrandum habetur.

Primo, Samuelem Klein librorum valachicorum censorem et correctorem non die 30-a verum 12-a novembris 1804 officium suum adivisse atque adeo salario illius a 12-a novembris non vero a 30-a, de vero dato directio haec eundem officio suo admotum esse, humillime insinuaverat, benigno gratiose assignandum venire.

Secundo. Cum penes cassam typographicam consuetum sit, salario officialium menstruatim dependere, demisse existimat directio haec, nec istum suum censorem et correctorem ex hac cathegoria excludendum esse.

In reliquo benignitati et altis gratiis devoti, profundissima cum submissima perennamus.

Budae die 25-a ianuarii 1805

Celsitudinis Vestrae Excelsi Consilii

humillimi servi

Concept, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 4, nr. 144, f. 1.

5.

1805 februarie 3, Pestă

Perillustris ac generose domine!

Intelligo e domino Sinkai, authore Daco-romanae grammaticae, sumtus edendae eius grammaticae efficere nonaginta sex florenos. Partem tertiam horum punctuum in me recipio, et, si vadimonium meum suscipit, pro triginta tribus florenis hisce caveo. Pestini 3-a februarii 1805

Perillustris ac generosi domini
humillimus servus
Stephanus Kultsar mp.

(De altă mâină): Per depositos triginta florenos a vadimonio domini Kultsar liberatus est.

Signatum Budae die 27-a aprilis 1805.

Franciscus Saghy mp Curator

Verso: Perillustri ac generoso domino Francisco Saghy, Typographiae Regiae provisori Budae.

Praesentat 9 februarii 1805

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 4, nr. 210, f. 1, sigiliu ceară roșie.

6.

1805 februarie 5, Buda

2876

Sacratissimae, caesareae, et regio apostolicae maiestatis, Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici nominae: Regiae Universitatis Pestiensis Typographiae directioni intimandum: quod salaryum Samuelis Klein librorum valachicorum censoris, et correctoris a quali dato pendendum? Officio huic Typographiae sub 25-a ianuarii anno currentis. Invationem sibi dare exoranti rescribi: salario praenominati censoris et correctoris a 12. novembris 1804, quo videlicet munus suum auspicales est, sub 11 decembris anno praeterlapsi numero 27097 iam assignato, in reliquo posse,

et hinc recurrenti salarium in annuis 500 florenos emensum quovis mense
e fundo Typographiae huius exolv

Ex Consilio Regio Locumtenentiali Hungarico
Budae die 5 februarii 1805 celebrato

Iosephus comes Brunsvik mp.
Matheus Nitrai mp.

Officio Typographiae Universitatis Pestiensis

Verso: 2876. Sacratissimae, caesareae, et regiae apostolicae maiestatis
Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici nomine: Regiae Universitatis
Pestiensis Typographiae directioni consignandum. Ex officio

301, de dato 20-a martii 1805

Summi pro statu notiae Saghy mp.

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 4, nr. 301, f. 1, sigiliu
ceară roșie.

7.

1805 aprilie 2, Buda

7388

Sacratissimae caesareae, et regio-apostolicae maiestatis Consilii Regii
Locumtenentialis Hungarici nomine: officio Typographiae Universitatis
Regiae Pestensis decretandum: Ioannem Horváth, scholarum nationalium
in tractu Temessensi pro-inspectorem, medio Magno Varadinensis supe-
rioris studiorum directoris, sub hodierno inviatis, ut quoad recipiendam
erga cautionem librorum scholasticorum distractionem, quam etiam prae-
decessor eius exerenit, se ad officium hoc Typographiae convertat, eidem
officio pro requisito notitiae statu, et directione significantur. Ut hac
ratione impedimenta illa, quae hactenus relate ad comparationem idmodi
librorum obstabantur, iuventusque scholastica necessariis libris ubivis
locorum, pro maiore etiam emolumento fundi Typographiae huius
prompte provideri possit.

Ex Consilio Regio Locumtenentiali Hungarico Budae
Die 2-aprilis 1805-a celebrazo

Iosephus comes Brunsvik mp.
Iosephus Bisztriczey mp.

Officio Typographiae Universitatis Regiae Pestiensis

Verso: 7388. Sacratissimae caesareae et regio-apostolicae maiestatis
Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici nomine: Officio Typographiae
Universitatis Regiae Pestensis consignandum. Ex officio. 389 de dato
29-a aprilis 1805.

Domino curatori pro statu notitiae consignari

Saghy mp.

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 4, nr. 389, f. 1; sigiliu
ceară roșie.

8.

1806 martie 14, Buda

241

Excelsum etc.
Serenissime etc.

In obsequium benigni gratiosi sub 11-a februarii anno currentis numero 1744 exarati decreti, vi cuius officio Typographiae Regiae Universitatis committitur, ut de impressione Catechismi, ad usus graeco catholicon idiomate valachico conscripti, sub 14-a maii anni praeterlapsi numero 11238 demandata, diu exhaerentem praestet relationem, idem hoc officium humillime refert: non aliam a se assignari posse causam, quod huius etiam Catechismi impressit in longius tempus, et forte adhuc per quamque menses protrahenda sui, quam eam ipsam in sua sub 6-o martii anno currentis numero 225 circa impressionem manuscripti alphabetum croatico-slavicum complectentis, substrata humillima relatione adductum, quod videlicet ob defectum praelorum tam proprios articulos, quam multos alienos, et alteri auctoritate demandatos, praelor subicere, impossibile sit, currentibus omnia praehabita praela abundantanter occupantibus. Unde officium Typographiae humillime sustinet, semet ad superius commemoratum suam repraesentationem demisse quo ad omnia quae in eadem dicta sunt, provocare, eaque demo in iustam sui excusationem proferre in medium. In reliquo benignitati, altisque gratiis commendati, profundissima cum submissione et veneratione emorimur.

Celsitudinis etc. Excelsi etc.
Budae die 14-a martii 1806

humillimi servi

Concept, A.N.U., Acte economice, fond Z 715, pachet 4, nr. 241, f. 1.

9.

1806 mai 24, Făgăraș

Reverendissime domine amice mihi singulariter veneratione colendissime!

Formulare proxime imprimendi Dictionarii non nisi 20 currentis mensis maii s.n. percepi, non scio apud quam pacheta cum formulare sui hi adhaeserit, et quia scribitur quod cum fine huius debeant nomina prae-numerantium mitti, ne casu quo tarde abhinc mittantur, non suppetuit tempus plures pio praenumertione verba arepto id usque hic et nunc. Nomina prae-numerantium haec sunt: spectabiles domini Iosephus Kis de Zobola, inclito districtus Terra Fogaras vicecapitaneus, spectabilis dominus Abel Bartók antea penes tabulam regiam in Transylvania procurator, nunc autem haeredis defunctae suae excellentiae libero baroni Samuelis Bruckental, olim Magno Principatus Transylvaniae gubernatoris regii plenipotentiarius, Antonius Szeresztenyi, inclito districtus Terrae Fogaras perceptor regius, Ioannes Kis de Zobola decimator fiscalis, Fran-

ciscus Binder arhivarius, inclyto districtus Terrae Fogaras, Josephus Haraszti advocatus utriusque fori Terrae Fogaras, Ioannes Porai, et alii plures invenientur qui essent, dum modo imprimantur.

Circa portorium non scio quomodo erit, si scirem quod non constaret multam ego pro 100 exemplaribus praenumerarem, ego spero quod quantumque imprimenter omnia ementeor, non ego pridem audivi interrogari de eiusmodo Dictionariis.

Novania liberiter scriberem, sed hic loci nulla habemus, praeter magnam coricienis de capitulo ferte a Balasfalvensi scribit mihi Nertes Balasfalva, quod resolutio ab Aula adhuc in februario venerit ad gubernium inde autem nihil auditur, probabilius suprime meditentur, scribit praeterea quod dormus canonicorum sint porratae de caetero nihil. In reliquo dum piis affectibus porro quoque recomendarem distincto venerationis cultu persisto.

Reverendissimae dominationi vestrae
Fogaras 24-ta maii 1806

humillimus servus
Ioannes Porai mp.

Post scriptum. Suam illustritatem comitem Teleki humillime reveror si adhuc est Pestini aut Budae nos praestolamur suam illustritatem brevi hic apud nos. De varadinensibus nihil audio, ego credo quod episcopo ille vacabit ad instar aliorum plurium in Hungaria, de caetero ego optarem una ex nostris honesportam.

Aliquis tricesimator huius nomine binae se insinuabit tardius pro praenumeratione Dictionarii, sed et alii plures pro certo ement, hinc possunt secure imprimi.

De domino Sinkai libenter scirem aliquod ea si quin pone gratulabor, quem meo nomine dignitur reverent.

Verso: 442. Praesentat 6 iunii 1806. Domino Prager pro praenotatione. Saghy mp.

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 5, nr. 442, f. 1.

10.

1806 mai 30, Sighetul Marmatiei

Nomina praenumerantium pro Lexico latino-valachico, et missa ex Marmatia per pater Innocentium Simonchicz ex 1806 Szigeto.

1. Domino Iosephus Szentgály, consiliarius regius, et inclyto comitatus admodum Marmatia et Ugocsa tabuale iudicariae assessor.
2. Domino Anton Takáts de Kiss Ioka, inclyto comitatus admodum Marmatia assessor et inclyto comitatibus Marmatia, Ugocsa, Bereg, Szattmar tabulae iudicariae assessor.
3. Domino Ludovicus Pogány de Cseb, inclyto comitatus Marmatiae tabulae iudicariae assessor, et illustris Gymnasii academici helveticae confessionis Szigetiensis inspector curator.

4. Domino Petrus Hárry illustri Gymnasii academicci helveticae confessionis Szigetiensis director locumtenens et theologiae ac phisicae professor.
5. Domino Franciscus Petz officii regii salis foedinam adiunctus et geometra subterraneus in Rónaszék, ac inclyto comitatus Marmatiae tabulae iudiciaiae assessor.
6. Domino Carolus Hauer districtus Marmatiae salis foedinam montium praefectus in Rónaszék.
7. Domino Franciscus Szentgály camerarii cassa capitulari Marmatiae officialis, et inclyto comitatus Marmatia ac Ugocsa tabulae iudiciaiae assessor.
8. Domino Ioannes Gyenge regii camerae cassae Marmatiae contraagens.
9. Domino Augustinus Krapf inclyto comitatus amdin praeticans.
10. Domino Josepho Metzeier inclyto comitatus administratii Marmatiae et inclyto comitatus Maramarosiensi tabulae iudiciaiae assessor.
11. Domino Franciscus Majer silvarum magister, et rationista in Mo kra Marmatiae.
12. Domino Georgii Földessy inclyto comitato administratii fiscalis inclyto comitatus assessor.
13. Domino Petrus Popovics inclyto comitato administratii Marmatiae et Ugocsa tabulae iudiciaiae assessor.
14. Reverendissimo domino Basilius Tivodar graeci ritus parochiae coronae oppidi privilegiati Szigeth administrator.
15. Reverendissimo domino Franciscus Betsky illustrissimi domini episcopi Szattmariensi ceremonarius — exemplaris 2.
16. Domino Franciscus Szmolinszky domenii cameralis Szigethiensis Botsko provisor.
17. Ioannes Iszaievics humani I anni in Gymnasii Szigethini.
18. Anton Liptsey humani I anni in Gymnasii Szigethini.
19. Pater Innocentius Simonchicz Gymnasii Szigethiensis director localis.
20. Reverendissimo domino Michael Frankovics graeci ritus parochus, et vice archidiaconus in Botsko nec non consistorii vicarialis assessor.
21. Reverendissimo domino Simeon Andruchovics graeci ritus parochus in Akna Raho E.V.A.D.A.
22. Reverendissimo domino Iacobus Andruchovics graeci ritus parochus in Alsókörösmező C.V.N.
23. Reverendissimo domino Ioannes Kalinszky graeci ritus cooperator in Felsőkörösmező.
24. Reverendissimo domino Ioannes Andruchovics graeci ritus parochus Bogdanensi in Albo Tibisco.
25. Reverendissimo domino Petrus Andruchovics graeci ritus parochus in Tribuschan.
26. Reverendissimo domino Ioannes Visovanyi graeci ritus parochus in Botsko-Raho.

Plures sequentur ex valachica parte graeci ritus parochum postquam foraneus vicarius Marmatiae iam a sua maiestate resolutus advenerit et Lexicon procurandum in congregazione eorum commendaverit.

His maneo

servus paratus

Pater Innocentius Simonchicz e S.P. mp.

30 maii 1806 Sziget Maramarosch

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 5, nr. 438, f. 1—2.

11.

1805 februarie 5, Buda

2876.

Sacratissimae caesareae, et regio-apostolicae maiestatis, Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici nomine: Regiae Universitatis Pestiensis Typographiae directioni intimandum: quod salarium Samuelis Klein librorum valachicorum censoris, et correctoris a quali dato pendendum? officio huic Typographiae sub 25-a ianuarii anno currenti. Invitationem sibi dari exoranti rescribi: salario praenominati censoris et correctoris est, sub 11-a decembris anno praeterlapsi numero 27097 iam assignato, in reliquo posse, et hinc recurrenti salarium in annuis 500 florenos emensum, quovis mense e fundo Typographiae huius exolvi.

Ex Consilio Regio Locumtenentiali Hungarico
Budae die 5-a februarii 1805 celebrato

Iosephus comes Brunsvik mp.
Mathias Nitray mp.

Officio Typographiae Universitatis Pestiensis.

Verso: 2876. Sacratissimae, caesareae, et regio-apostolicae maiestatis Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici nomine: Regiae Universitatis Pestiensis Typographiae directioni consignandum. Ex officio

301 de dato 20-a martii 1805
Summi pro statu notae. Saghy mp.

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 2, nr. 301, f. 1—2; sigiliu ceară roșie.

12.

1806 februarie 27, Oradea-Olosig

Copia.

Infrascripti praesentium vigore attestamur perillustrem dominum Theodorum Abrahamovits pro-inspectorem in oppido Várad-Olaszi domum nullo prorsus oneram passivo affectam possidere, unde bis mille florenorum creditum secure, et absque omni quaestione eidem dari posse.

In cuius fidem praesentes nostras declinuos literas testimoniales.
Signatum Várad-Olaszi die 27-a februarii 1806.

Stephanus Miskolczy mp.
Inclyto comitatus Biharicensis vice iudicialium
Michael Püspöki mp.
Eiusdem inclyto comitatus iurassor

Praesentem copiam cum originali colatam, eidemque in omnibus conformem esse, hisce in fidem subscriptus recognosco.

Budae, die 6-a februarii 1807

Franciscus Andor mp.

Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis iurassor

Copie autentificată, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 6, nr. 176, f. 3.

13.

1806 octombrie 14, Buda

20355.

Sacratissimae caesareae et regio-apostolicae maiestatis Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici nomine: perillustri ac generoso domino Mathiae Antonio Markovici regiae Universitatis Pestensis Typographiae directori intimandum: generali vicario capitulari graeci ritus catholicorum Magno Varadiensi medio advoluti recursus, inferendorum e Transylvania choralium librorum indultum petente, praetitulatae dominationi vestrae hisce committi, ut referat, num designati in hocce petito libri penes Typographiam hanc praesto sint, aut quando in eadem Typographia haberit poterunt? quo subin hoc cognito, de dando, vel denegando petito indultu hic loci deliberari valeat.

Ex Consilio Regio Locumtenentiali Hungarico
Budae die 14-a octobris 1806 celebrato

Paulus Almasy mp.
Iosephus Bisztriczey mp.

Directori Typographiae Universitatis.

Verso:

20355. Sacratissimae caesareae et regio-apostolicae maiestatis Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici nomine: Perillustri ac generoso domino Mathiae Antonio Markovich sacratissimae caesareae et regio-apostolicae maiestatis consiliario, una gremialis studiorum commissionis assessori, nec non Regiae Universitatis Pestensis Typographiae directori consignandum. Ex officio

Praesentatus die 12 novemboris 1806

Domini domini curator et Prager pro exhibenda opinione.

Saghy mp.

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 6, nr. 43, f. 1—2; sigiliu ceară roșie.

14.

1806 noiembrie 20, Buda

Magnifice domine consiliarie et director
Domino gratiose, colendissime!

Cum libri chorales eclesiastici, quos vicarius capitularis graeci ritus unitorum Magno Varadiensis Georgius Farkas pro pauperioribus ecclesiis diaecesis eiusdem graeco-catholicae e Transylvaniae inferendos cupit, ut testamento donati episcopi Ignatii Darabanth, 1500 florenos pro similibus libris legantis satisfiat, in depositorio Typographiae huius regiae non deprehendatur, nec facile imprimi posse ante plures annos sperentur. Officium Typographiae humillime arbitratur, nihil obstatre posse, quo minus petito nominati generalis vicarii non deferatur. Eidemque necessariae in hunc finem compassuales per excelsum Consilium Regium Locumtenentiale benigni gratiose expediantur. Quod ipsum in obsequium benigni gratiosi decreti de dato 14-ae octobris anno currentis numero 20355 exarati, restitura supplicantis instantia humillime et officiose referimus.

Magnificae dominationi vestrae
Budae die 20 novembris 1806

humillimi servi
Officium Typographiae

Concept, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 6, nr. 43, f. 2.

15.

1806 decembrie 2, Buda

24203.

Sacratissimae, caesareo-regia, et apostolica maiestatis Consilii Regii Locumtenentalis Hungarico nomine: per illustri ac generoso domino Mattheiae Antonio Markovics, sacratissimae caesareo-regiae et apostolicae maiestatis consiliario, una gremialis studiorum commissionis assessori, nec non regiae Pestiensis Universitatis Typographiae directori ex officio intimationum. Hicce erga remissionem acclusam notam correspondentiam Cancellariae Bohemico-Austriacae Aulicae, una cum representatione gubernii Galiciensis, ope cuius se edoceri petitionum Typographo Csernoviczensi facultas libros valachicos, et illyricos imprimendi, qui alicui nefors privilegio exclusivo, etiam ad Bukovinam extenso, praeiudicetur, concendi valeat? fine eo communicari: ut, quamvis privilegium exclusivum Universitatis Regiae Pestiensis anno 1779-o elargitum, ad libros scholasticos in districtu Bukovinensi pro usu scholarum eiusdem districtus imprimendos non extendatur, sed relate ad alias provincias sequaciter quoad districtum hunc id solum vetitum sit, ne ibidem impressi libri scholastici in Hungariam, et adnexas eidem provincias invehantur. Cum tamen ex praediacientibus actis adparcati libros scholasticos pro scholis praefati districtus huicdum e dicta Typographia Universitatis comparatos fuisse, querimonia mitteram de eo proponuntur, quod libri scholastici per

eundem Typographiam subministrati, computatis etiam vecturae sumptibus, carioni pretio veniant, ac tarde transmittantur, neque ulla quotta, aliis librorum distractoribus resoluta applacidetur, eapropter praetitulatae dominationi vestrae informationem comite opinione sua isthuc praestandam habebit, an libri scholastici pro usu scholarum districtus Bukovinensis citra damnum Typographiae Universitatis, leviori pretio subministrari valeant? vel qualiter praenominatis querimoniis obviari possit?

Ex Consilio Regio Locumtenentiali Hungarico
Budae die 2-a decembbris 1806 celebrato

Iosephus comes Brunsvik mp.
Michael Thurocky mp.

Directori Typographiae Regiae Universitatis.

Verso: 24203. Sacratissimae caesareo-regiae, apostolicae maiestatis, Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici nomine: perillustri, ac generoso domino Mathiae Antonii Markovics, sacratissimae caesareo-regiae et apostolicae maiestatis consiliario, una gremiali studiorum commissionis assessori, nec non Regiae Pestensis Universitatis Typographiae directori ex officio consignandum. Budae. Ex officio.

116. Praesentatus die 5-a ianuarii 1807.

Auditio domino Prager relationem praestabit curator. Saghi mp.

Original, A.N.U., Acte economice, fond Z 715, dosar 6, nr. 116, f. 1.

16.

1806 decembrie 22, Seleus

Spectabilis ac perillustris domine,
Domine mihi singulariter colendissime!

Certum librum valachico idiomate concinatum luci publicae facere constitueram. Quo in passu quidem domino reverendissimo Samoeli Klain scripsi, sed successive circior factussum, eundem Dominum obivit: recenterque informatus sum. Eiusmodi censorio librorum valachicorum munere praetitulatam dominationem vestram fungo. Quapropter de libro meo valachico typis edendo quorsum mittendo sequaciter ut ad manus praetitulatae dominationi vestrae spectabilis idem liber meus valachicus venire fine revisionis possit, se eorum litteris ad me proxime expediendis, me reddire dignaretur etiam atque etiam oro.

Qui cateterum omni cum venerationis cultu persevero.
Praetitulatae spectabilis dominationi vestrae.

Signatum Szőlös in inclyto comitatui Aradiensis
Die 22-a decembris 1806

humillimus servus

Nicolaus Horga alias Popovics mp.
Graeci ritus non uniti parochus Szöllösiensis

(De altă mâna) Ac generoso domino Georgii Sinkay scriptae.

Verso: 185. Praesentat 12 februarii 1807.

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 6, nr. 185, f. 1.

17.

1806 decembrie 30, Buda

25687.

Sacratissimae, caesareae, et regio-apostolicae maiestatis, Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici nomine: perillustris ac generoso domino Mathiae Antonio Markovits Regiae Pestiensis Universitatis Typographiae directori intimandum: ut 20 exemplaria novi studiorum systematis Magno Varadiensis superstudiorum directori pro usu professorum eiatis Academiae denuo submittantur, praetitulatae dominationi vestrae hisce committitur.

Ex Consilio Regio Locumtenantiali Hungarico
Budae die 30 decembris 1806 celebrato

Iosephus comes Brunsvik mp.
Baro Josephus Barkoczy mp.

Verso: 25687. Sacratissimae, caesareae, et regio-apostolicae maiestatis, Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici nomine: Perillustri ac generoso domino Mathiae Antonio Markovits, sacrae caesareae et regio-apostolicae maiestatis consiliario, una gremialis studiorum commissionis assessori, nec non Regiae Pestiensis Universitatis Typographiae directori consignandum. Ex officio

Praesentat die 20 ianuarii 1807.

161. Anno 1806

Domino Prager pro expeditione adornanda. Saghy mp.

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 6, nr. 161, f. 1.

18.

1807 ianuarie 8, Buda

Excellentissimo ac illustrissimo domino domino Stephano Stratimirovits, sacratissimae caesareae et regio-apostolicae maiestatis actuali intimo status consiliario, nec non ecclesiae orientalis graeci ritus non uni-

torum metropolitanae Carlovitzensis archiepiscopo, domino gratiosissimo, colendissimo.

Excellentissime ac illustrissime domine
Domine gratiosissime, colendissime!

Illustrissimus ac reverendissimus dominus neo resolutus episcopus graeco-catholicus Magno Varadiensis Samuel a Vulkan in suo Vienna huc Budam reditu, Typographiam hanc Regiam visitando, manifestavit desiderium suum, votis censoris valachici, alicumque transilvannicorum nationis valachicae eruditorum conforme, ut e libris ecclesiasticis et religiosis distincto illa pro unitis, vel non unitis graeci ritus valachis ea ex ratione exmittatur, quod seu uniti, seu non uniti graeci ritus valachi iidem prorsus ritibus, caerimoniis, et precibus utantur, et quae inter unitos, et non unitos seu propter Filioque, seu propter processionem Spiritus Sancti a Patre et Filio, aliaque dogmata intercedit diversitas, in libris ecclesiasticis et religiosis non exprimentur, seu solium in Cathecismis adeoque illi omnibus valachis communes et prorsus iidem esse possint, et solum Cathecismus distinctus esse debeat. Votum hoc praelaudati illustrissimi episcopi tanto Typographiae huic Regiae gratius et acceptius foret, quo certius est, ex illius et plurimum erudito expositione, nullum praeiudicium seu unitis, seu non unitis valachis in negotio religions suaq; accessurum esse, et quod plurimum est, Typographiam hanc Regiam non devolvi in necessitatem, duplices pro iisdem libris editiones cum magno asumtu et temporis dispendis procreandi.

Ne tamen quidpiam tempore, et citra gratiosam excellentiae vestrae adprobacionem per institutum hocce Regium suscipiatur, humillime oramus, quatenus excellentia vestra, sub cuius tanquam supremi praesulii benedictionem libri omnes tam illyrici, quam et valachici ad culcum religionis et ecclesiae graece pertinentes eduntur, gratiose declarare dignetur, an in libris ecclesiasticis et religiosis valachicis iusto illustrissimi episcopi Magno Varadiensis, et Typographiae huius desiderio satisfieri, et incertum titulis nihil de reliquo immutando solum illud pro unitis et non unitis exmitti possit, vel secus? cum ceteroquin in omnibus aliis inter se adamussim concordent. Idipsum etiam quo ad libros ecclesiasticos et religionis illyricos successive hic imprimendos declarandum humillime supplicamus an non etiam in aliquibus eorum, et in quibus in specie diversitas haec pro unitis et non unitis exmitteri posset? siquidem quoad hos etiam idem prorsus est diaecesis Munkatsiensis nobis declaratum desiderium. Convicti sumus in reliquo, quod gratiosum excellentiae vestrae bonum commune, et Typographiae huius Regia emolumen-tum ac florem promovendi studium' omnia in favorem instituti huius Regii decidet; quidquid religionis postulatum hoc parte non incessantes obices aliter determinandum non snaverint. Pro exemplo, et erga gratiosam remissionem accluditur libri Horologion (Csasoslov) valachici titulus cum desiderata mutatione et exmissione hi non unitae reimprimendus. Sed forte iuvaret ad omnem ex utraque parte declinandam offensionem, si aliter concinnaretur titulus, in quo secundum editiones russicas et Balasfalvenses solum contineretur: cum benedictione, adprobacione et permissu superiorum ecclesiae praesulum, quia sub tali titulo

etiam Valachia et Moldavia libris Typographiae huius Regiae uti poterit.

Praesumimus denique in obsequium benignum gratiosum excelsi Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici ordinum, similes notas respectivis post partibus cum fine annorum civilium insignari praecipicatum, specificationem summae, quae apud excellentiam vestram exhaeret, humillime hic sub ./ admitere, et pro eius depuratione humillimas et officiosos fundere preces. Quis altis gratis et protectioni derovatim profundissima cum veneratione perseveramus.

Excellentiae vestrae

Budae die 8 ianuarii 1807

humillimi servi

Concept, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 6, nr. 119, f. 1.

19.

1807 ianuarie 16, Buda

Spectabili ac clarissimo domino Ioannis Molnar de Müllersheim Medicinae doctori, et morborum oculorum in Universitate Claudiopolitana Transylvaniensi professori publico Cibinii

Spectabilis ac clarissime domine
Domino colendissime!

Ex Octoicon duas primae phyleras, quemadmodum desiderare dignabatur, ad expensas spectabilis nostrae impressus, et cum suo huc adventu solvendas, pro congruo usu in tribus exemplaribus, huic adiacenti fasciculo inclusis, officiose et perhumaniter submittimus, sperantes, nos fortunam brevi pro finali Menei computu, aliisque necessariis negotiis pertractandis in persona reverendi habituros esse, et rogo candelarum submissorum defectum etiam complanaturos esse

Budae, die 16-a ianuarii 1807

Per Typographiam Regiae Universitatis Hungaricae

Verso: 136. Preasentat 16 ianuarii 1807. Ex officio.

Domini spectabili Molnar

Concept, A.N.U., *Arhiva economică*, fond Z 715, dosar 6, nr. 136, f. 1.

20.

1807 februarie 5, Buda

Inclytae comitatus Bihariensis Universitati Magno Varadini

Inclyta universitas!

Mortuo Theodoro Abrahamovics, in districtu litterario Magno Varadiensi graeci ritus non uniti scholarum vernacularum olim pro-inspec-

tore, Typographiae huic Regiae innotuit. Viduam illius in tam misero statu relictum esse, ut solvendo mariti sui debito, e creditis pro distractione libris ad 768 florenos 58 cruciferos prout adnecta sub ./ specificatio ostendit, enato non aliter par sit, quam si dictae viduae pensio aliqua per suam maiestatem sacratissimam elementer resoluta fuerit.

Ast, cum Typographiae huic Regiae de benignis normalibus regiis impositum sit, ut nemini libros ad creditum extradaret, nisi qui testimoniales et respective cautionales de substantia sua immobili, nullo affecta more, per aliquam iurisdictionem recognitas exhiberet, acceptis hic sub//. in origine adclusis testimonialibus, regulum sibi praescriptam observavit.

Verum tamen, ne Typographiae huic Regiae aut testimoniales extra-dantibus quidpiam oneris ad crescere queat. Inclytam eundem universitatem humillime et Typographia haec Regia exorat, quatenus testimoniales has autenticas reddere, easdem intabulare, intabulatas remittere, eo viduam si morosa fuerit, per fiscum regium ex praescripto convenientiam, ad persolvendum quo ocios debitum gratiose inviare dignetur. Fundus enim Typographiae Regius nec ad pensionem vidua expectare, nec fierem hanc iacturam ferre potest.

Eadem hac occasione commemorandum venit, ex indicato alias inclyto comitus Bihariensis debito 34 florenos 27 cruciferos efficientem per illustrissimum dominum Emericu a Beöthy 31 florenos 18 cruciferos quidem depurentos esse sed restare adhuc 3 florenos 9 cruciferos, quos alter eiusdem temporis ablegatus Ludovicus Domokos persolvere deberet. Quem proinde etiam ad restantiae suae depurationem gratiose inviari, eadem Typographia Regia humillime expetit. Queis gratiis et favoribus commendati constanti cum veneratione perseveramus.

Inclytae eiusdem universitatis
Budae die 5 februarie 1807

humillimi servi

Typographia Regiae Universitatis Hungariae

Concept, A.N.U., Arhiva economică, fond Z 715, dosar 6, nr. 176, f. 4.

21.

1807 martie 28, Beiuș

Inclytam Regiae Typographiae Officium!

Perillustris dominus Georgius Sinkai me requisivit, ut pro uno libro typis edendo 300 florenis tali conditione praeattactam suam denominationem adiuvarem, quod videlicet inclytum Typographiae officium illam summam penes dandas super eo formales cautionali-contractuales, quod eandem ex distractis primis exemplaribus una cum legali sex pro cento annuali interusurio mihi restituere velit, ad se recipiet. Si inclytum officium hoc onus in se assumere velit, et domino Sinkai typis edendum opus paratum, et censuratum habet, dignetur penes hanc schaedulam a domino quaestore Pelenka predictos 300 florenos ad se recipere, atque super iisdem eidem quaestori sub oficii sigillo contrac-

tuales transponere, sin vero minus, dignetur hanc schaedulam dicto quaestori admanuare, adscribendo ei id, quod eandem summam non levaverit. Qui in reliquo debito venerationis cultu persevero

Inclytae Regii Officii

humillimus servus
Demetrius Mets mp.

Belenyes 28-a martii 1807

Verso: Inclyto Officio Regiae Typographiae Universitatis Hungaricae Pestanae, Dominis dominis mihi colendissimis.

Budae, in arce.

Praesentat die 6-a aprilis 1807

Assignatio de 300 florenis astituta est mercatori Pelenka die 7-a aprilis a quod privata negotio Typographiae huic Regiae aliena sint. Saghy mp.

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 7, nr. 282, 59.

22.

1807 martie 17, Buda

5522.

Sacratissimae caesareae, et regio-apostolicae maiestatis, Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici nomine: Perillustri, ac generoso domino Mathiae Antonio Markovits, Regiae Universitatis Pestiensis Typographiae directori ex officio intimandum: episcopo graeci ritus catholicorum Magno Varadiensi indultum diversorum ecclesiasticorum librorum e Transylvania Balasfalva inferendorum, eo eccliesi parochialibus diaecesis graeci ritus catolicorum Magno Varadiensis destinatorum, in advoluto elencho specificatorum, sibi admitti petente, praeattactae dominationi vestrae hisce committi, ut cum denotati libri inferri possim, opinionem suam deprometae.

Ex Consilio Locumtenentiali Regio

Budae die 17 martii 1807 celebratum

Paulus Almási mp.
Stephanus Géczy mp.

Typographiae Regiae Universitatis Pestiensis directori

Verso: 5522. Sacratissimae caesareae et regio-apostolicae maiestatis Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici nomine: perillustri, ac generoso domino Mathiae Antonio Markovits, sacratissimae caesareo-regiae et apostolicae maiestati consiliario, una gremialis studiorum commissonia assessori, nec non Regiae Universitatis Pestiensis Typographiae directori, Ex officio consignandum. Budae

Praesentat die 15 aprilis 1807.

Original, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 7, nr. 297, f. 75; sigiliu ceară roșie.

23.

1807 aprilie 18, Buda

Excelso Consilio Regio Locumtenentiali Hungarico
Serenissime et excelsum etc.

Ad exigentiam benignae gratiosi decreti sub 17-o martii anno currenti et numero 5522 in eo exarati, num episcopo graeci ritus catholicorum Magno Varadiensi facultas concedi possit, libros, qui in readnexo hic elenco specificatur, ex Transilvania huc in Hungariam inferendi, humillime refero: siquidem e specificatis libris nonnisi duo, nimirum Psalteria, et Horologion seu Breviario in depositorio librorum Typographiae huius Regiae deprehendantur, nihil sane obstare posse, quod invectioni reliquorum articulorum hic et nunc adversatur, et piam legatoris mentem irritam reddat. In reliquo benignitati, altisque gratiis devotus, profunda cum veneratione persevero. Budae die 18-o aprilis 1807

Expeditur Markovits mp.
Expeditum die 21-a aprilis 1807

Concept, A.N.U., *Acte economice*, fond Z 715, dosar 7, nr. 282, f. 74.

**DES CONTRIBUTIONS DOCUMENTAIRES
À L'HISTOIRE DU LIVRE ROUMAIN DU DÉBUT
DU XIX-ÈME SIÈCLE. L'IMPRIMERIE DE BUDA (I)**

— Résumé —

Vérifiant plusieurs suggestions concernant les documents qui se réfèrent à l'activité d'impression des livres roumains du début du XIX-ème siècle, l'auteur a trouvé non seulement le fond de documents copiés par Andrei Veress dans la période d'entre les deux guerres mondiales, publié à peine en 1982 mais aussi un grand nombre d'actes inédits relatifs à l'histoire du livre roumain, à la prestation des coryphées de l'École Transylvaine et à l'appui les évêques Ignatie Darabant et Samuil Vulcan ont donné aux coryphées et à la toute démarche de publication de livres roumains.

Evitant d'approfondir l'interprétation des actes publiés, l'auteur nous informe que sans la recherche exhaustive de ce fond de documents qu'il a découvert, toute démarche interprétagtive concernant le problème des impressions roumaines du début du XIX-ème siècle et des détails importants de l'histoire de la culture roumaine de la même période, risquerait d'être oubliés très vite.